

Gustav Möller: Tal om socialpolitik

Talare

Gustav Möller
Socialminister

Omständigheter

Talet finns som en del i Svenska Filminstitutets serie Talarfilmer. Detta tal kan återfinnas på denna länk: <https://www.filmarkivet.se/movies/talarfilm-gustav-moller/>

- 1 Sverige är ett bra land att bo i. Var helst man vill skåda ut över jordens ränn. För att göra jämförelser ska man finna att svenskarna har det väl ställt Sannolikt bättre än något annat folk.
- 5 Härför har vi att tacka både dragkamp och samspel mellan en mängd olika krafter i samhället.

Med stora naturrikedomar har vi fått det skänkts, Men deras utnyttjande beror på själva. Det kunde ligga gömda i årtusenden utan gagn för människorna. Det är vårt arbete som ger den värde.

Skickliga ingenjörer, uppfinnare, vetenskapsmän, arbetsledare, organisatörer, arbetare och jordbrukare har sört för att svenskarna fått jämförelsevis rikliga tillgångar för tillgodoseendet och materiella behov.

15 I stora folkliga rörelserna, sådana som nykterhetsrörelsen, Kooperationen, folkbildningsrörelsen, arbetarrörelsen och nu mer även bonderörelsen, spela en väldig roll i det svenska samhällslivet.

20 Nykterhetsrörelsen som uppfostrar till sundare levnadssätt. Kooperationen som ägare av kollektiv ekonomisk självverksamhet. Folkbildningsrörelsen som kulturspridare och kunskapsgivare. Fackföreningsrörelsen som skydd mot utsugning och förtryck som grundval för personlig självhävdelse hos arbetarna och som främjare upprätthållare av en rimlig lönenivå och levnadsstandard för de breda folkmassorna. Bonderörelsen som skydd för och främjare av rimliga ekonomiska villkor för våra många tusenden småjordbrukare.

I de folkliga rörelserna har en mycket bred demokratisk självksamhet utvecklats
30 sig och givit dugliga krafter och folkdjupet tillfällen att visa och hävda sin
förmåga. I ett folkstyrt land, i en demokrati, är det av utomordentlig vikt att
varje medborgare kan få utlopp för sin verksamhetslust så att denna tar sig ett
samhällsgagnande uttryck.

35 Under strid på samverkan, men på bred demokratisk grundval, har utvecklingen
gått sin gång i vårt land. Den har under de två senaste decennierna lett till ett
genomsnittligt välstånd som otvivelaktigt är större än annorstädes. Till
medborgare grupper som i alla länder har det sämre ställt än andra för
lantarbetarna. Under de allra sista åren har i Sverige en väsentlig förbättring av
40 lantarbetarnas levnadsstandard ägt rum. I ekonomiskt avseende är det nu i den
närmaste jämställda med andra arbetargrupper med undantag av det bäst
avlönade.

Men dessa förtjänar rosor och på ett eget samhälle innebär ingalunda att allt
45 varit eller är välbeställt. Det finns städer som folkgrupper som är på efterkälken
och varje kännare av det svenska samhället och det svenska folket vet att i många
städer råder ljud fattigdom.

Om man ska tala om ekonomisk efterblivenhet beträffande det fullt arbetsföra i
50 vårt land anmäler sig i främsta rummet det egendomslösa skogsarbetarna. En
skogsarbetare i Sverige är visserligen mycket bättre betalt än en skogsarbetare i
Finland medan inkomster håller sig bra på en mycket låg nivå jämfört med
andra kroppsarbetare.

55 Även andra arbetargrupper som har säsongarbete Erhåller otillfredsställande
inkomster. Det finns ett där mycket betydande antal medborgare som inte
kunde försörja sig själva. Dit hör de gamla, det sjuka, de invalida, fattiga änkor
med minderåriga barn, arbetslösa och andra.

60 I ett civiliserat samhälle får det inte komma i fråga att dessa medborgargrupper
lämnas åt sitt öde. De har rättighet att bli föremål för samhällets omsorg så att
deras hårda liv så långt överhuvudtaget möjligt lindras.

Här finns ett rikt fält för socialpolitiken. Betäckningen socialpolitik är
65 gemensam för från 60-talet lagar, författningar och samhällsinsgripanden som
förgrenas ut över ett tiotal huvudområden. Det är avse dels att förebygga sociala

horder dels att skydda medborgarna mot svårigheter och olyckor som den enskilde på egen hand inte kan avvärja eller avhjälpa.

70

I det system för producerande av varor under vilket vi nu lever och som kallas för det kapitalistiska finnes en inneboende tendens till den lägsta tänkbara arbetslönen. Denna tendens har bland annat lett till strävanden att ersätta manlig arbetskraft med kvinnlig medan denna betalas sämre och att utnyttja minderårig arbetskraft medan denna kan betalas ännu sämre.

75

För att förhindra en sådan tendens att med kraft göra sig gällande stiftas lagar som ska skydda den minderåriga arbetskraften och de kvinnliga arbetarna mot ett ur både individuell och samhällslig synpunkt otillbörligt utnyttjande.

80

På liknande sätt förhåller det sig med arbetstiden. En vanlig föreställning är att ju längre tid man arbetar under ett dygn, desto större blir resultatet. Med all säkerhet är detta en ren vanföreställning. Möjlighet till vila, till familjeliv, till utbildning och till förstörelser är lika nödvändiga som arbete.

85

Trötta människor behöver ibland dubbelt till lång tid till ett arbete som utvilade. Arbetskraften måste hålla spänstig och vid full vigör. Inom rimliga gränser blir en kortare arbetstid större och bättre resultat än en längre.

90

Det är sådana tankegångar som ligger bakom de olika i lagstadgade regleringarna av arbetstiden. Människor som bor i fuktiga, dragiga bostäder eller eljest i eländiga tycken blir lätt offer för sjukdomar med deras följande nedsättning av deras arbetsförmåga.

95

Vill man friska, sunda människor ska man sörja för att det får goda bostäder eller för använda ett modernt slagord hälsobostäder att bo i.

100

Erfarenheten har visat att den allmänna utvecklingen Icke utan samhällets ingripen kan tillförsäkra människor med små inkomster och stora familjer hälsobostäder. Socialförsäkringen ska sörja för att sjuka, invalida och gamla erhålla inkomster för vilka det kunde leva. Mödrahjälp och barnbidrag av olika slag för rimlig försörjning under ekonomiska familjesvårigheter. Nationell arbetslöshetspolitik ska skaffa arbete och försörjning och socialt anmärkningsfria arbetslösa och deras familjer. Skogsarbetare och andra grupper inom illa avlönats säsongarbete skola i detta avseende befinner sig

105

socialpolitiken ändras i sin första början förses med ökade försörjningsmöjligheter. Efter det senaste sju, ja åtta årens intensiva reformarbete står Sverige på höjden av socialpolitisk utveckling i världen.

110

Mig veterligen, Och jag tror med ganska grundligt känner till de sociala förhållandena i andra länder. Finns numera inte ett land där det sociala anordningarna är effektivare eller mer förmånliga på medborgarna än i vårt land.

115

Ett undantag måste göras. Folkpensioneringen är i Danmark bättre ordnad än i Sverige.

I alla andra avseenden känner vi på det socialpolitiska fältet utan förhävelse tävla med alla andra. Särskilt i frågan bostadspolitiken har Sverige gått i spetsen för utvecklingen och stod utom fråga, främst.

120

Socialpolitiken har, under mer än en generation, varit föremål för häftiga, ofta förbittrade strider. Under två och tre sista åren har dessa strider i hög grad dämpats ner. En rad socialpolitiska ingripanden, många utgående, har visat sig medföra i huvudsak gynnsamma verkningar. I allt större och större kretsar har insikten därom tillvuxit att det är bättre för ett samhälle om medborgarna i gemen är sönder, friska och välnärda än om det är befogat missnöjda, olustiga och undernärda, lätta offer för all slags ohälsa. Den omsorg samhället numera

125

130

haft en revolutionerande inverkan på medborgarandan och medborgarmoralen. Det till sitt egentliga innehåll, materiella åtgärderna, har bidragit till att skapa andlig och moralisk hälsa hos vårt folk, oskattbara världen i det svåra prövningarnas stunder.

135

Under nu pågående stormaktskrig har Sverige nästan hela tiden befunnit sig i ytterst par uppfyllt läge. Vårt gamla rike har nödgats mobilisera alla sina resurser i syfte att vara beredd till försvar för frihet och självständighet.

140

I ett sådant försvar kan förvisso icke undvara krigsfartyg, flygmaskiner, kulsprutor, gevär och kanoner eller väl utbildade soldater. Men förutsättningen för ett framgångsrikt försvar är att hela folket är besjälade av samma orubbliga anda beslutsamhet, att om så skulle verkligen behövas, alla resurser ska användas till det yttersta.

Så har det varit under krigets gångna månader. Det är inte frågan med beslutsamhet i tidningsspalter och rationer, utan om en beslutsamhet som gått ned till det djupaste ljuv hos hela vårt folk.

150

Vi har alla känt de mäktiga vingslagen från denna en rättiga anda och vilja. Den som i grunden känner till den svenska samhällsutvecklingen sedan 30 och 40 år. Den kan nog våga det påstående att ännu för ett antal år tillbaka en dylik anda av en rätt inte försäljande vårt folk.

155

Stora medborgargrupper just det som främst skulle giva den levande kraften till vårt försvar hade endast ett jämförelsevis ljumt intresse för fosterland. Friheten var ett ord utan någon riktigt reell innebörd. Fosterlandskärleken hade hos dem föga djup. Vem kan betvivla att den beslutsamma självständighetsvilja och försvarsvilja som numera präglar hela vårt folk alla bestånd på klasser har sin kraftkälla i det väckta nedvetandet om att Sverige, inte minst på grund av det senaste årtiondets socialpolitiskt fruktbringande verksamhet, är ett bra land att bo i. Kanske det bästa som numera finns på jorden.

160

165

Frihet, Självständighet, oberoende folkstyre, är inte längre ord. De är av varje medborgare djupt kända realiteter det är en fast grund att bygga vårt lands försvar på och därför på den grunden icke raseras.

Taggar

170

1940, 1940-tal, Man, Politiska tal, Socialdemokraterna

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/gustav-moller-tal-om-socialpolitik>

175

180